

ELS MOTIUS DE LA LLUITA

La primera condició per a obtenir que un soldat doni el màxim de rendiment en heroisme i valor combatiu és, cal no oblidar-ho, que tingui plena consciència dels motius de la lluita i que sàpiga clarament allò que es juga en la contesa. Els catalanistes que des del mateix dia de la rebel·lió militar varem abraçar amb entusiasme la causa de la República, perquè en la nostra, ho sabem des del primer dia, i malgrat les desviacions lamentables dels primers instants turbols, malgrat que alguns, ingenus o desorientats, vulguessin fer-nos creure de grat o per força que lluitàvem per la Revolució, — encara no hi havia hagut un acord sobre quina havia d'ésser aquesta Revolució, — nosaltres sabíem que lluitàvem per dues coses essencials, que per nosaltres es fonien en un mateix impuls i adhuc en un mateix concepte. Lluitàvem — lluitem encara, — per la nostra Pàtria i per la nostra Llibertat. Lluitàvem i lluitem, doncs, PER CATALUNYA.

Aquesta conclusió, que tard o d'hora ha hagut d'ésser admesa, si més no de paraula, per tothom, posava ja els dies immediats al 19 de juliol una espurna indefallent de coratge en el pit d'aquells braves milicians que, un cop esclafada la sublevació militar a Catalunya, anaven a eixamplar el terreny afecte a la República, endins d'Aragó. La sentien com un motor indeturable de les seves energies i els seus esforços, aquells homes que, al davant dels organismes de govern de la nostra terra, s'enfrontaven amb la feixuga responsabilitat de posar terme al desordre provocat per la facció, a recobrar per a la Generalitat les funcions policiaques i judicials, a fer entrar per un camí legal el desordre econòmic i preparar el Cos viu de Catalunya per a les transformacions cruentes que la guerra faria inevitables. Al cap de dos anys, aquells homes que, quan alguns — els més o els més forts, almenys — proclamaven alegrement com a liquidats tots els ressorts del govern, s'estentaven a fer-los operants i a dirigir des del Palau de la Generalitat la vida del nostre país, prenen relleu d'herois i de visionaris. La lluita de cada dia i de cada hora que els calgué sostenir contra el desordre i contra la illegalitat: l'esforç desesperat que hagueren de dur a terme per a rescatar el govern del mig del carrer, de les mans, no del poble, sinó dels que lamentablement posaren en voga el neologisme «incontrolats», avui prenen caràcters èpics.

Ells, com els soldats que voluntàriament anaven al front, com tots aquells altres que, en ésser cridada llur lleva, s'han incorporat a l'Exèrcit de la República, sabien perquè lluitaven, i els fets els han donat la raó. D'altres podien lliurar-se feblement al deliri de collectivització o a vagues somnis d'una societat nova de trinca, però els catalanistes i — aviat poguérem veure-ho — tots els catalans, compregueren que els motius vàlids de la lluita, la força sagrada que els feia prendre les armes contra tots els enemics, contra els militars espanyols sublevats i contra llurs aliats estrangers, eren els ideals de Pàtria i de Llibertat, l'ideal suprem de Catalunya. Contra aquests ideals, contra la mateixa existència de Catalunya com a nació i contra aquells textos legals que consagraven tímida i en un Estatut d'Autonomia un reconeixement esquifit de la nostra personalitat nacional, els facciosos oposaven llur concepció unitarista, vestigi de la vella Espanya negra d'Austries i Borbons.

Contra la llibertat dels homes i dels pobles, contra els principis immortals de la democràcia, s'havien sublevat també els homes que creien possible la supervivència d'unes castes privilegiades, amb dret a esclavitzar tot el país. I era contra aquesta agressió criminal, atada des de fora i ben aviat ajudada francament pels exèrcits internacionals del feixisme, que calia reaccionar. No ens calia lluitar per cap Revolució, sinó simplement per la possibilitat de subsistir i pel dret de viure una existència digna. Si desapareixia la llibertat sota la bota d'un règim autoritari, era inútil tot afany de millora social, tot somni en una organització més perfecta de la societat. La Democràcia és l'única garantia d'aquestes possibilitats d'evolució, i és per això que el nostre esforç va encaminat a salvar-la d'aquesta escomesa brutal de què és objecte.

Tot això avui ho saben els soldats catalans, i l'heroisme de llur actuació a tots els fronts, i particularment als fronts situats en la mateixa terra nostra — aquestes serres de la Terra Alta, regades de la sang generosa de la nostra joventut — n'és un testimoni eloqüent. Ho saben també els nostres enemics, que mai no han dissimulat l'odi a Catalunya i l'odi a la Llibertat que aglutina llurs desesperats esforços. I haurien de saber-ho també tots els nostres aliats, els companys nostres en aquesta mateixa lluita, que si ho saben alguna vegada semblen oblidar-se'n a profit d'un partidisme discret i contraproduent. Cal que el sentiment de catalanitat dels nostres soldats sigui, no sols respectat, sinó exaltat, per tal com és la base més sòlida de llur entusiasme combatiu. Cal que llur devoció al concepte etern de llibertat no pugui ésser coaccionada per ideologies forasteres o per programes absurds. Sabem perquè lluitem i estem decidits a dur aquests ideals nostres — els ideals de tot Catalunya —, fins a la victòria final. I, pesi a tothom, els soldats catalans ho aconseguiran ben aviat.

RAFAEL TÀSIS I MARCA

DE LA RERAGUARDA AL FRONT

LLETRES AL MEU GERMÀ

VII

Estimat Pere:

Quan un país es troba en guerra, com el nostre, hi ha moltes menes de treballar a profit de la causa per la qual es lluita a les trinxeres i la tasca a realitzar no està pas limitada a la que és feta amb el fusell a la mà. Els que són al front, lluiten perquè de la reraguarda estant els que hi resten, amb la seva actuació intensíssima — si de debò senten la guerra — siguin un complement eficient per a la tasca que ells realitzen.

Estem encara en plena guerra; la Pau que ansem — establitzada sobre fonaments sòlids de victòria —, no podem saber quan es produirà, malgrat que un dia o altre ha de venir i aquells que tenen capacitat i mitjans, ensems que responsabilitat, es preocupen avui ja de manera seriosa del que serà el període de la post-guerra i per la tasca de reconstrucció que caldrà llavors realitzar, i que havem de coincidir en qualificar de gegantina si no volem enganyar-nos.

Així, adés, hem vist com un governant de la República, proclamava a títol de

suggerència, les possibilitats que el comerç, amb Amèrica enclou per a l'esdevinidor — deia — de la República, jo dic, de Catalunya i suara ha estat «La Unió de Menestrals i Professionals de Catalunya» organització representativa de la classe mitjana, successora d'aquelles que tenia Catalunya en els seus temps d'esplendor, dels antics Gremis, que ha presentat en la seva tribuna a un valor, nou per als que no havien tingut ocasió de conèixer-lo amb anterioritat, però, sobradament conegut pel qui com tu i jo havem seguit en altres èpoques la seva actuació; em refereixo a Ramon Peypoch i Pich, l'home modest, tenaç, intel·ligent i catalaníssim.

La seva conferència ha versat sobre el tema «La iniciativa privada, factor permanent de riquesa» i de fet, ha estat un complement de la que mesos enrera va donar a l'Escola de Graduats Socials sobre «L'experiència econòmica de Catalunya» i que entre nosaltres ja havíem comentat.

Peypoch, és una persona especialment preparada per a aquestes coses; reuneix

les condicions de tot un conferenciant (són molts els que donen conferències i no són pas conferenciant); posseeix un considerable bagatge de cultura i un coneixement a fons de la matèria; ell ha viscut des dels primers moments, situat en lloc de gran responsabilitat, l'enorme convulsió econòmica soferta pel País amb motiu de la guerra i de tots els experiments n'ha tret deduccions i conclusions saturades d'amor a Catalunya, car com he dit abans, del laboratori estant, en tasques que no són d'exhibició pot també un hom, molt profitosament, treballar per la Pàtria.

No és possible en el poc espai de què dispo el fer ni una crítica ni una ressenya de la seva peroració, totalment interessant, et diré només que essent una condició essencial la sinceritat, aquesta fou reflexada en les seves manifestacions. Maldà perquè de les proves realitzades en matèria econòmica se'n dedueixin uns ensenyaments i tot hi corregint les desviacions que s'hagin pogut cometre, es vagi a una estabilització de principis i no persisteixi un sistema que pot titllat-se d'interí; remarcà la tradició liberal i republicana de la classe mitjana i la necessitat de què l'empresa privada subsisteixi i participi en els organismes econòmics; constata com dintre dels límits de la Constitució pot descabellar-se el progrés social i la necessitat d'establir compensacions i indemnitzacions als que en siguin acreedors; esmentà com és indispensable l'agermanament del bé públic a l'interès privat i com els avenços socials es mesuren per

la quantitat de benestar efectiu que proporcionen no pas per les abstraccions a les quals s'acomoden, fent comprendre com les normes establertes en els moments de major convulsió, moltes són ben aprofitables; advocà per un règim cooperatiu que cal no confondre amb el de les collectivitzacions i per damunt de tot, fuetjà, condemnà implacablement a aquells que amb la seva actitud han fet possible les desviacions i les injustícies innegables que molts innocents han patit, remarcant, per tant, el crim fonamental de la subversió feixista i de la invasió d'Espanya, estimulant a què els Tribunals de Justícia condemnin inexorablement a tots aquells que, col·laboradors o simpatitzants de la facció, haguessin delinquit.

Breu: la conferència d'en Peypoch, caldrà que fos divulgada entre els elements responsables que es mouen en els mitjans econòmics de la terra i que el seu coneixement servís per a fer meditacions que tindrien resultats positius a els governants acomoden llurs actes a llurs opinions i aquestes són formades en la major altesa de mires.

Com que jo et sé interessat per tot el que essent important s'esdevé a Ciutat, donant tota la importància que es mereix l'acte comentat, he emprat la meua carta d'avui a glossar-lo i serveixi com totes, aquesta lletra, per a exterioritzar una vegada més l'afecte entranyable del teu germà,

RAMON

23 d'octubre del 1938.

CARNET INTERNACIONAL

La constant activitat diplomàtica del govern anglès sembla actualment dedicada a obtenir en un termini breu, el desarmament moral, com a preludi per a arribar, almenys a deturar la folla cursa d'armaments a què vénen llurant-se els diversos estats, com a conseqüència obligada de la desconfiança i latent estat de violència en què es desenrotllen les relacions internacionals.

L'esmentat esforç de la diplomàcia britànica té per immediat objecte, obtenir un èxit al Primer Ministre que li permeti presentar-se davant el país com a veritable defensor d'una pau solidificada, que passada la primera impressió favorable, després de la conferència dels quatre, es presenta als ulls de gran part de l'opinió pública com una pau molt problemàtica, més ben dit, una treva o com digué el mateix col·laborador de Chamberlain, John Simon «l'obtenció d'un respir».

No tardarem molt de temps en comprovar si la bona voluntat de Chamberlain és corresposta pels seus col·legues de Munic i si en justa correspondència a la seva actitud que tan gran paper els permeté representar en aquella ocasió, es disposen a cooperar sincerament a la pacificació d'Europa. Hi ha motius per a creure que si junt al seu bon desig de pacificació, posés el govern anglès la mateixa voluntat i energia en la defensa del dret i de la justícia, té encara bones bases a la seva mà per a fer veure a Itàlia i Alemanya la conveniència d'endagar el joc internacional per mètodes de correcció que permetessin restablir, almenys, un mínim de confiança.

Tractant-se, però, de la mentalitat de les dictadures, no és el millor camí el que s'ha seguit fins ara, deixant-les envalentonar en obtenir èxit darrera èxit. És una partida molt arriscada la que juga la diplomàcia anglesa actualment, car per pocs punts més que deixi acumular als seus contrincants, poden quedar en perill per l'esdevinidor els interessos vitals de l'imperi, i en tal cas l'esfondrament del prestigi polític del «premier» no es faria esperar.

Si mirem França, el nerviosisme en tots els sectors polítics i socials és evident. Va creixent en l'ànim dels nostres veïns la sensació d'inferioritat i de perill en què es troben després dels darrers esdeveniments. De la dreta i de l'esquerra surten veus reclamant la unitat dels francesos davant els perills exteriors, i a l'enxems la intensificació del rearmament en gran escala, particularment pel que atany a l'aviació.

Però tot ve complicat per l'estat poc satisfactori de les finances i com es de consuetud, les dretes, principals responsables d'aquesta situació per les seves maniobres contra els governs de Front Popular, parlen ja d'un govern fort, inclinat vers la dreta i de limitacions i fins de suspensió de les prerrogatives del Parlament. No hi ha dubte de què les forces i partits esquerrans — per altra part d'una força real — estan alerta, i no dubtem de què sabran trobar les actituds enèrgiques i intel·ligents que calen per a oposar-se a certes maniobres, en uns moments sobrerament crítics pel l'esdevinidor de la llibertat.

A l'Europa central persisteix el desacord entre Polònia i Hongria per una part i Txecoslovàquia per l'altra, ja que el govern de Budapest insisteix amb la seva pretensió d'anexionar-se la Rússia subcarpàtica. Per la seva part, Polònia recolza aquesta pretensió amb mires a aïllar Rumania de Txecoslovàquia obtenint una frontera comú amb Hongria. Mussolini sembla l'inspirador d'aquesta maniobra que recolza obrerament i la finalitat de la qual no està molt clara per part del dictador italià. És molt probable que persegueixi el fi de no perdre del tot la influència sobre centro-europa, d'on esveu desplaçat per l'hegemonia del III Reich. Aquest, si bé es manifestà neutral fa pocs dies, pel que es relaciona al punt concret de les divergències húngaro-txèques, sembla recolzar a Praga, i en definitiva creiem serà qui determini amb la seva actitud la resolució del conflicte.

El Japó va creixent-se com a resultat dels seus èxits al sud de Xina i es parla insistentment de negociacions de pau i conferències preliminars, que segons diuen tenen lloc a la base anglesa de Hong-Kong. Els desmentiments per part dels cercles anglesos, no treuen verosimilitud a tals informacions. No obstant, és impossible preveure res concret tractant-se de l'Extrem Orient i en una situació tan confosa com l'actual, però si resultessin confirmades, vindrien a reforçar la posició dels estats agressors, puix que una pau acordada després d'un èxit tan important pels nipons, com és la presa de Cantón, vindria a reforçar la posició del Japó i la seva influència político-econòmica respecte a tota la Xina del litoral, amb notable perjudici pels interessos de les altres potències i principalment de la Gran Bretanya.

S. FIGUERAS